

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Örigenus Tōn Eis Tas Theias Graphas Exēgētikōn Apanta Ta Ellēnisti Heuriskomena

Cui idem præfixit Origeniana, Tripartitum opus, quo Origenis narratur vita,
doctrina excutitur, scripta recensentur

Origenes

Rothomagi, 1668

X. Vtrum aquas quae supra & infra Firmamentum sunt, Angelos esse
arbitratus sit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-25059

ferit libr. 3. De Genef. ad lit. cap. 10. Si autem transgressores illi, antequam transgrederentur, caelestia corpora gerebant, neque hoc mirum est, si conversa sunt ex pœna in aëream qualitatem.

Nunc vero et si expresse ab Ecclesia definitum non est, utrum Angeli corporibus implicati sint, commune tamen hoc est, ac receptum, & Theologorum omnium consensu approbatum dogma, quod omni illos corpore spoliat, ut contrarium quisquis hodie affirmaverit, pro temerario & præfidenti habendus sit: postquam in id Decretum consensus Lateranense Concilium cap. 1. Creator omnium invisibilium & visibilium, spiritualium & corporalium, qui sua omnipotenti virtute simul ab initio temporis utramque de nihilo condidit: creatoram, spirituales & corporalem, Angelicam videlicet & mundanam, ac deinde humanam, quasi communem ex corpore & spirita constituitam. Quo decreto Origenitas peti S. Thomas existimabat.

IX. Porro quidquid de Angelis tradidit Origenes, vel sacris vel profanis auctoribus utcumque defendere potuit. Corpus Angelis adscribi videtur Psal. 103. 4. Qui facis Angelos tuos spiritus, & ministros tuos ignem urentem. Quæ quamvis aliter exponi possint, Deum nempe

1. Ter. 20. Iosaphati & Ochozia naves contrivit; vel cum adversus Ionam in Tharhis fugientem misit ventum magnum in mare, & facta est tempestas magna in mari: igne autem, velut cum Dominus pluit super Sodomam & Gomorrhā sulphur & ignem; vel cum ignis egressus à Domino intravit da-

Dionys. cap. 5. & 7. De celesti Hierarchia.

centos quinquaginta viros, qui offerrebant incensum: nihilominus tamen ita exponitur à multis Davidicum illud: Qui Angelis tuis spiritalem naturam & igneam tribuisti. Sic intellexit Tertullianus lib. 2. contr. Marc. c. 8. sic Hieronymus in 7. Daniel. sic Severianus Gabalitanus Homil. 4. sic ipse Origenes libr. 2. c. 2. & 3. cap. 8. Confirmat interpretationem hanc nomen אֱלֹהִים, quod primo Angelorum ordini tribuitur. Verit vocem illam Dionysius, ἡ ὑπερθεός, & ἡ ὑπερθεοποιός. Gregorius vero Homil. 34. Incendentes, &, Ardentes, ut & Lidorus libr. 7. Orig. cap. 5. Hinc Severianus Homil. 1. De officio mundi Angelos ignem esse dicit: ἡ γὰρ ὑψίων, inquit, πῦρ τὸ πῦρ θεῶν, ἀλλὰ καὶ αἱ αἰὲς θυμαίαις πῦρ εἰσὶν, καὶ ὑψίων ἔστι τὸ αἰὲς πῦρ τοῦ θεοῦ καὶ παρ' ἡμῶν. Non enim solus est hic ignis, sed & superiores Virtutes ignis sunt, & cognatus est superior ille ignis huius nostri. Eodem quidem refert illud Propheta Iohannes Damascenus libr. 2. De orth. fid. cap. 3. sed spiritum & ignem materiæ ac corporis expertem Angelos esse pertendit. Ex hoc Psalmo inductus videtur Origenes ut ignea corpora Angelis tribueret; cum præsertim Deos Plato igneos esse decrevisset, ut est apud

Laet. in Platone, & Aristotele.

Laërtium: qui subdit tamen paulopost asseverasse ipsum corpore Deum & anima carere, quod & alibi iterat. Atque hæc ita conciliari possunt, summum omnium conditorem ac moderatorem Deum corpore destitutum esse, secus autem inferiores Deos supremi illius ministros. Quod plane ab Origene expressum est, cum Deo detrahit corpus, Angelis adiunxit. Cætera ejus de Angelis dogmata, à Platonicorum fere exhedris derivata sunt.

X. Offensionem quoque habuit, quod Genesim explanans dixit, aquis quæ supra firmamentum sunt, & quæ infra, cælestes, infernaque Virtutes tropice significari; atque hinc aquas illas ad laudes Domini dicendas provocari Psal. 148. 4. & Dan. 3. 60. Hæc quamvis allegorice dicta agnoscat Basilus Homil. 3. in Hexaem. repudiat nihilominus, & tamquam somniorum conjecturis, & anilibus fabulis similia redarguit. Redarguit & Epiphanius in Epistola ad Iohannem Hierosolymit. cap. 3. & Hæc 64. cap. 4. Redarguit & Hieronymus Epist. 61. ad Pammach. cap. 3. Redarguit & ex Basilij verbis Iustinianus in Epistola ad Menam, & in ea hunc contorquet anathematismum: ἢ περὶ τῶν ὑπερθεῶν, καὶ ὑψίων, καὶ ἀλλήλων, καὶ ἀσπυγῶν, καὶ ὑδατῶν τοῦ ὑπερθεοῦ καὶ ὑψίων ἡμῶν, ὡς ἔστιν (lege, τοιοῦτος, quod vidit Gaudentius) ὁμοίᾳ τῶν θυμαίων, καὶ ἡμῶν ἔστω. Si quis dicit calum & Solem, & Lunam, & Stellæ, & aquas quæ super cælos sunt; animatas & racionales esse quasdam Virtutes, Anathema sit. Quod & à Sophronio in Epistola ad Sergium damnatur.

Genil. 6. Ad. 11.

Hujus quidem doctrinæ vestigia quædam reperisse mihi videor Homil. 23. in Luc. Propheta quoque ipsi, inquit Origenes, & Apostoli omne quod resonant, non solum hominibus, sed & Angelis prædicant. Quod ut scias verum: Attende, inquit, cælum, & loquar; in conspectu Angelorum psallam tibi. & Laudate Dominum cæli cælorum, & aquæ quæ super cælos sunt nomen Domini. Attamen in prima in Genesim Homilia, quæ de aquis illis superioribus & inferioribus agit, simile nihil offendas, sed consimiles allegorias, quibus cælo & firmamento spiritualia & corporea significari vult; aquis vero quæ sunt supra firmamentum rerum cælestium mysteria. Certe Nicetas libr. 4. Theaur. orthodox. fid. Hæc. 31. aquas illas cum Angelicis ordinibus Origenem nusquam contulisse ait, sed cum Synagogis gentium: Nec vero mirum, inquit, quod Origenes pleraque in Deum minus convenientia commentus & prolocutus, Paradisum quoque & aquas, quæ tam infra quam supra firmamentum esse dicuntur, allegorice exponat; (hoc enim de ipso non parvus professorum veritatis numerus asserit) nec aquas cum nonnullis Doctoribus Hebrais, tam præcis quam recentioribus ad Angelicos Ordines refert, sed gentium Synagogis accommodat, quæ quidem scaturientibus aquis similes in multijugas fidei, & multijugas derivata & effusa sunt, donec

A nec in unam Synagoga Christi apparitione per angusta confragosaque loca fluentes coaluerunt. Quod palam de Origene prædicarunt viri graves, id infitiat Nicetas, si modo fides interpretationi Latine adhibenda est. Notetur interim hanc aquarum *ἰπερογίων* expositionem ab Ebrais Magistris profuxisse.

Ex superioribus colligi potest, hæc diversis modis ab Origene fuisse exposita; multiplicibus & varijs sensibus ex simplici literæ contextu pro tempore erutis & evolutis; non destructo tamen & abolito literæ sensu. Si minus ea placet excusatio, admittetur forsitan hæc altera, Angelos intelligi ab Origene qui aquis præfunt, sicut universarum rerum præfides Angelos finxit. Legatur decima ejus in Ieremiam Homilia, in qua doctrinam hanc explicat, atque ita concludit: *ἕτας δὲ ἰσῶ, καὶ γῆν λέγαδὲ ἔστι γῆς τεταμένιον ἀγγελῶν,*
 B *καὶ ὁ δὲ ἀπὸ λίγαδὲ τὸν δὲ ἰσῶς τεταμένιον ἀγγελῶν, καὶ ὁ δὲ λίγαδὲ: εἰδοσάσι σε ἰσῶς ὁ δὲ ἰσῶς, εἰδοσάσι σε ὁ δὲ ἰσῶς.*

In Origenis sententiam fere concedit Gregorius Nyssenus libr. in Hexaëmeron; nam aquas illas quas ab aquis inferioribus Deum divisisse narrat Moyses secundo creationis die, cœlestes Virtutes interpretatur; at inferiores aquas pro malis Angelis neutiquam accipere se declarat. Placuit quoque opinio isthæc Augustino libr. 13. Confess. cap. 15. Tale etiam aliquid ad Origenis exemplum commentus est Isidorus Origin. libr. 7. cap. 5. *Vnde,* inquit, *& post cœli creationem in principio reperitur: Fiat firmamentum; & vocatum est firmamentum cœlum; nimirum ostendens quod post ruinam Angelorum malorum hi qui pertranserunt, firmitatem æternæ perseverantia consecuti sunt, nullo tam lapsu aversi, nulla superbia cadentes, sed firmiter in Dei amore, & contemplatione manentes, nihil aliud dulce habent, nisi cum à quo creati sunt.*

XI. De Angelorum libertate, meritis, gratia, remuneratione, ac pœnis multa Origenes ab Ecclesiæ norma deflexa excogitavit. Naturas quippe omnes ratione præditas unius esse ejusdemque speciei credidit. Angelos autem bonos & malos; & animas hominibus ac sideribus inditas in eam censum retulit, uti supra ostensum est. Has ante mundum naturas à Deo conditas fuisse ratus est, ac bene vel male agendi facultate instructas; qua priusquam uterentur, *νόες*, hoc est Mentis fuisse; sed statim ea ulas, & diversis quidem modis, cum aliæ in virtutum, in virtutum alia ferrentur, pro meritis esse habitas, & partim admissio scelere in profundum deturbatas; partim etiam propter leviores noxas è superioribus Ordinibus dejectas ad inferiores transiisse, & ad animanda quoque hominum corpora esse demissas; adeo ut quocumque loco sint, acceptum id meritis suis referre debeant: *ἰσῶς* autem, hoc est animas, tunc evasisse, postquam ab amore Dei fuerunt *ὑπο-ἰσῶσται*, hæc vero arbitrij libertate etiamnum naturas illas rationales ita frui, sive humanis corporibus implicatæ, sive Dæmones factæ sint, sive Angelicum ordinem retineant, ut nova subinde peccata in se concepant, vel virtutem amplectantur, & pro recte aut nequiter gestis, vel deprimantur in inferiora, vel ad superiora conscendant: permutari ergo ordines illos, & ex Angelis homines, ex hominibus Dæmones, & vicissim alios, aliosque evadere: Diabolum à nequitia quidem ad meliora posse converti, sed nolle, & in perfidia sua definitum obdurare. Gratia vero auxilium, quod Angelos in sanctitate confirmat, & à peccatis prohibet; vel ejusdem gratia defectum, quo fit, ut à nequitia Dæmones non emergant, nullo modo videtur agnoscere. Futurum autem aliquando putat, ut naturæ illæ omnes, sive Angelorum, sive Dæmonum, sive hominum, causam dicant coram Deo, & rerum à se gestarum rationem reddant, ac pro meritis exornentur; interim tamen varios illos ordines ac status pro virtutibus ac vitis consequi.

XII. Summa hæc est Origenianæ de Angelorum natura & meritis doctrinæ, quam convitiis suis Ecclesiæ Patres perferuerunt; Methodius præcipue in libro De resurrectione; Theophilus Alexandrinus Paschal. 1. & 2; Epiphanius in Epistol. ad Iohann. Hierosolym. cap. 2. & Hæres. 64. cap. 4; Nemesius De natura hominis, cap. 3; Leontius Scholior. Act. 10. cujus verba supra adduximus; Hieronymus cum alibi sæpe, tum maxime Epist. 59. ad Avit. cap. 1. ubi præter alia insigne istud habet: *Cumque omnia vario sermone tractasset (Origenes) asserens Diabolum non incapacem esse virtutis, & tamen necdum velle capere virtutem: ad eum tamen sermone latissimo disputavi Angelum, sive animam, aut certe Dæmonem, quos unius asserit esse naturam; sed diversarum voluntatum, pro magnitudine negligentia & stultitia jumentum posse fieri: & pro dolore panarum, & ignis ardore, magis eligere ut brutum animal sit, & in aquis habitet & fluctibus, ac corpus assumere hujus vel illius pecoris: ut nobis non solum quadrupedum, sed & piscium corpora sint timenda.* Atque hanc de naturis rationalibus in jumentorum corpora demittendis opinionem inter præcipuos errores Origeni exprobrari solitos enumerat Auctor anonymus apud Photium Cod. 117. Enumerat & istum: *ὅτι ἐκ κατὰ πῶστος ἦλθον οἱ ἄγγελοι (Lego ἀγγελῶν) εἰς τὸ κόσμον, ἀλλ' ἢ δι' ἐπίσταν θανάτου.* Angelos in mundum ex lapsu, non propter aliorum obsequium venisse. Iustinianus præterea in Epistola ad Quintam Synodum, quam recitat Cedrenus, & Sophronius in Epistola ad Sergium ejusdem criminis Origenem arcessunt; arcessit deniq;